

CULTUURVISIE

GROENLINKS DRONTEN

*Waar wij steden doen verrijzen
op de bodem van de zee*

GROENLINKS

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
2. GROENLINKS EN KUNST EN CULTUUR
3. DE DRONTENSE UITGANGSPUNTEN
4. DE GROENLINKS-VISIE
5. AANBEVELINGEN

AANLEIDING

Bij de begrotingsbehandeling 2015 in november 2014 diende GroenLinks een, mede door de PvdA ondertekende, motie in die vroeg om een cultuurvisie. Deze visie zou de weerslag moeten zijn van de ambities die de gemeente en het college de komende jaren hebben met de kunst en cultuur in Dronten. De motie werd opgesteld tegen de achtergrond dat er in de komende jaren stevige bezuinigingen in het vooruitzicht werden gesteld op de Meerpaal, het culturele kloppend hart van onze gemeente. Deze bezuinigingen leken daarbij vooral financieel gedreven te zijn om zorg te dragen voor een sluitende begroting, terwijl ook het college -vooral nadelige- effecten op de samenleving verwachtte.

GroenLinks is van mening dat niet alles van waarde in geld is uit te drukken. Juist bij kunst en cultuur is dat het geval. Dat wil uiteraard niet zeggen dat er ongelimiteerd geld heen moet gaan ten koste van alles. Ook bezuinigingen sluiten we niet op voorhand uit. Maar dan willen we wel een afwegingskader waarin de doelen en ambities voor het culturele leven in onze gemeente zijn bepaald, zodat er geen visieloze bezuinigingen worden doorgevoerd waarvan we spijt zouden kunnen krijgen als er langer en breder over was nagedacht.

In november 2015 heeft de raadscommissie de eerste cultuurvisie van Dronten besproken. GroenLinks heeft bij die gelegenheid aangegeven teleurgesteld te zijn in hetgeen werd gepresenteerd. Daarin zagen we nog onvoldoende van het in de motie gevraagde terug. Het college zelf ziet deze visie ook nog als een groeidocument. Wij vinden het een goede aanzet om tot een visie te komen, maar vooral een beschrijving van de bestaande situatie en de knelpunten die daarin spelen. GroenLinks wil graag wat meer ambitie, meer visie en meer stevigheid in de uitgangspunten hoe de gemeente tegen kunst en cultuur aankijkt.

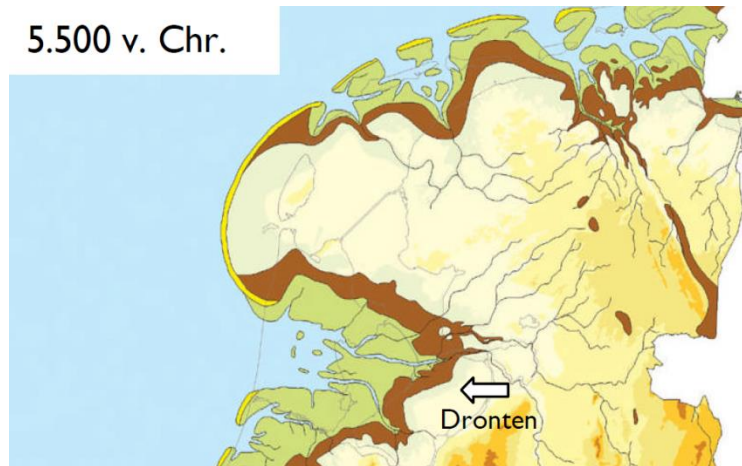
Maar 'wie de schoen past trekke hem aan' zegt het spreekwoord. Deze GroenLinks-cultuurvisie wil een bijdrage zijn om het groeidocument van het college van groeistoffen en ambitie te voorzien zodat het zich tot iets moois kan ontwikkelen.

GroenLinks Dronten, Paul Vermast, november 2015

1. INLEIDING

'Waar wij steden doen verrijzen op de bodem van de zee'. Het zijn de eerste woorden van het volkslied van de provincie Flevoland. Onze jonge polder werd ruim vijftig jaar geleden 'in cultuur gebracht' en sindsdien werken we aan de moderne geschiedenis van onze regio. Dat deze geschiedenis niet is begonnen bij de drooglegging van Oostelijk

5.500 v. Chr.

Flevoland blijkt wel uit de scheeps- en vliegtuigwrakken die letterlijk boven water kwamen. Maar ook letterlijk in de grond blijkt veel geschiedenis en cultuur aanwezig, bij Swifterbant werd er een naar het dorp vernoemde cultuur (werd) gevonden. Archeologische monumenten die vallen onder de meest zware vorm van bescherming omdat ze zo uniek zijn.

Uniek is ook de samenleving zoals deze voor onze gemeente is bedacht, letterlijk vanaf de tekentafel. De inrichting van de dorpen, het landbouwgebied, religies, de recreatie en de cultuur. Het meest in het oog springende cultuurhuis zal voor mensen van binnen, maar ook van buiten de gemeente zonder twijfel de Meerpaal zijn. Het 'ding van Dronten' waar vandaan in de pioniersjaren van de Nederlandse televisie grote uitzendingen werden gemaakt.

Pioniersgeest, open staan van voor anderen en elkaar de ruimte willen geven. Dat is wat onze gemeente kenmerkt en de cultuur waar we samen trots op zijn en die we willen uitdragen.

Bij onze jonge gemeente denk je niet meteen aan cultuur. Onze archeologische 'schatten' liggen veelal in de grond verborgen en omdat we nog maar pas komen kijken, ontbreken de historische centra in onze kernen. Iedere dag schrijven we een deel van de geschiedenis bij en zo zijn we nu op het punt gekomen om goed naar onszelf te kijken en te bepalen wat de moeite waard is om te behouden, te ontwikkelen of te verbreden. Daarom ook zijn enkele jaren geleden, mede op aandringen van GroenLinks, de eerste gemeentelijke monumenten aangewezen om iets van onze geschiedenis, onze cultuur te bewaren.

Nu de 'gebouwde cultuur' beschermd is in de monumentenlijst, moet er wat GroenLinks betreft ook verder worden gekeken naar het culturele leven in onze gemeente en op welke wijze we daar met ambitie vorm en inhoud aan willen geven.

Deze GroenLinks-visie op de cultuur van Dronten wil daar een eerste aanzet toe zijn.

2. GROENLINKS EN KUNST EN CULTUUR

Kunst en cultuur zijn geen luxeproducten. We zijn er immers elke dag mee in de weer. Cultuur is de taal die we spreken, de geschiedenis die we delen, de kleding die we dragen, de wetten die we opstellen, de debatten die we voeren, de muziek die we luisteren. Cultuur is wie we zijn. Kunst is een specifieke uiting van die cultuur of een reflectie daarop. Of het nu gaat om een maatschappelijk geëngageerde theatervoorstelling, een schilderij van Rembrandt, de landschappelijke vorming van Lely, de Stijl van Van Doesburg en Rietveld of een cantate van Bach, heel even laat die cultuur zich vangen in een moment van overwegen, van verwondering of van schoonheid.

Kunst en cultuur spelen volgens GroenLinks dan ook een belangrijke rol in een open samenleving. Ze stellen het individu in staat zijn positie te bepalen in de wereld, om zich te ontwikkelen, om te worden wie hij wil zijn. Daarbij heeft kunst ook een democratische waarde. Kunst geeft afwijkende meningen, ideeën of beelden de ruimte. Het stelt vragen bij dat wat we dachten zeker te weten, het verbeeldt werelden die er (nog) niet zijn, gedachten die nog niet eerder gedacht waren. Een bloeiend kunstklimaat draagt dan ook bij aan een creatieve en beschaafde samenleving. Daarom is kunst voor GroenLinks geen sluitstuk van de begroting of afhankelijk van economische ontwikkelingen. Niet alle belangrijke waarden zijn immers te meten in geld.

Juist omdat kunst bijdraagt aan persoonlijke ontwikkeling en een beschaafde samenleving zou iedere inwoner van de gemeente Dronten moeten kunnen genieten van al het moois dat er in onze nog zo jonge gemeente al te vinden is. Je snapt misschien niet meteen de muziek van Stravinsky, een schilderij van Mondriaan of het bloemrijke taalgebruik van Shakespeare en hoe die kunstuitingen elkaar telkens weer beïnvloeden (hoeveel popmuzikanten gebruiken immers geen klassieke samples in hun muziek?). Het leren genieten van kunst vergt tijd en ervaring.

Niet iedereen krijgt bovendien die culturele competentie van huis uit mee. Daarom is voor GroenLinks kunst- en cultuuronderwijs zo belangrijk. Elke Drontense jongere moet in zijn schoolcarrière kennis hebben kunnen maken met het culturele aanbod van de Meerpaal, de bibliotheek, het CKV of XL de Ateliers. En de kans krijgen zelf te spelen, te zingen of te maken.

Kunst is namelijk van iedereen. Niet alleen van de hoogopgeleiden of van de rijkste Drontenaren. Iedere inwoner betaalt immers mee aan het culturele aanbod in onze gemeente. Voor GroenLinks is cultuurbeleid dan ook gebaseerd op een brede basis en een hoge top. Er moet voor iedereen wat te beleven zijn.

Maar dat aanbod moet vooral ook stimuleren om culturele competenties te ontwikkelen, om ook eens aanbod op te zoeken dat je nog niet kende. Daarom dient de gemeente ambitieus te zijn als het gaat om kwaliteit. Een doorlopende culturele leerlijn van de eerste schoolvoorstelling tot de Meerpaal en van blokfluitles tot de musicalprojecten van Biddinghuizen, zoals Morgenland in 2013, kan alleen tot stand komen als er sprake is van fatsoenlijk kunst- en cultuuronderwijs. En van een gevarieerd aanbod dat open staat voor vernieuwing en toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.

Voor GroenLinks is het ook belangrijk dat de creatieve energie die er in onze gemeente borrelt ten volle wordt benut. Die initiatieven moeten niet (alleen) door de gemeente gestimuleerd worden omdat het toeristen trekt of omdat de ondernemers dan meer omzet genereren, maar vooral omdat

het de gemeenschap bruisender, creatiever en leefbaarder maakt. Niet de winstgevendheid, maar de kwaliteit van initiatieven zou ondersteund moeten worden.

Een bruisende gemeente met een divers aanbod van hoge kwaliteit voor iedereen, die optimaal gebruik maakt van creatieve energie vanuit de samenleving en die aandacht heeft voor cultuureducatie, is voor GroenLinks het ideale culturele uitgangspunt. Maar om daar te komen, zijn heldere keuzes nodig.

3. DE DRONTENSE UITGANGSPUNTEN

Nooit eerder was er een behoefte om een cultuurvisie op te stellen. Onze gemeente was stormachtig aan het groeien en lange tijd leken de bomen tot in de hemel te kunnen groeien. Schattingen aan het begin van deze eeuw verwachtten dat onze gemeente rond deze tijd tot 50.000 - 55.000 inwoners zou zijn gegroeid. Daarop zijn plannings gemaakt en investeringen onderbouwd. De realiteit van 2015 laat zien dat we daar ruim 10.000 inwoners onder zijn gebleven en dat de groei, door een veelheid aan oorzaken, tot stilstand is gekomen.

Het voorzieningenniveau in Dronten is hoog, zeker ook het culturele niveau. Met de Meerpaal en de daarin ondergebrachte activiteiten hebben we in Dronten een toonaangevend Sociaal-Cultureel Centrum weten te creëren waarop we trots mogen zijn. Tegelijk moeten we vaststellen dat de Meerpaal wellicht wat ruim in haar jasje zit. Dat er misschien wel erg veel theaters in de directe omgeving zitten en de twee theaterzalen misschien wat groot bemeten zijn voor de 40.000 inwoners van dit moment. Maar ook: dat de Meerpaal het ondanks alles best wel goed doet!

De gemeente Dronten kent vanuit haar ontstaansgeschiedenis een rijk en divers verenigingsleven van koren, harmonieën en amateurkunst. Indrukwekkend zijn de Biddinghuizer musicals, zoals Morgenland (2013) in het Meerpaal Theater werd uitgevoerd. Biddinghuizen en Swifterbant kennen ieder hun eigen bibliotheek en dorps huis dat als cultureel en sociaal hart van de dorpen kan dienen.

Tussen de amateurkunst en de kunsteducatie zijn nauwe verbanden te vinden. Verbindingen om elkaar te inspireren, maar juist ook kan de kunsteducatie dienen als kweekvijver voor de verenigingen. Hun bijdragen zijn inmiddels niet meer weg te denken uit onze gemeenschap. Zonder hen zou bijvoorbeeld de 4mei-herdenking zoals we deze in Dronten kennen er volstrekt anders uitzien.

Met XL de Ateliers heeft Dronten een unieke positie in de creatieve industrie. XL laat met grote regelmaat bijzondere projecten zien en het XL Festival is voor velen in de gemeente een jaarlijks cultureel hoogtepunt. Binnen de Meerpaal Academie krijgen muzikanten de ruimte hun talenten te ontwikkelen. En met poppodia als Cultus Inn en Jongeren 19Nu/Nirwana geven we de jongerencultuur alle ruimte. Dronten is een festivalgemeente. In het groot voor de (inter)nationale gemeenschap met Lowlands en Defqon, maar ook lokaal met de Meerpaaldagen of het USRA Bloesemfeest, feesten in Biddinghuizen en Swifterbant.

Maar ons rijke cultuuraanbod staat onder druk. Al was het maar omdat er te weinig financiële ruimte is en de beschikbare ambtelijke capaciteit beperkt. Een typisch voorbeeld zijn de in 2014 door het college voorgestelde bezuinigingen op het theater en het CKV. Door de teruglopende inkomsten vanuit de Rijksoverheid de afgelopen jaren op te vangen moest er gesnoeid worden binnen de uitgaven. De Meerpaal met haar grote subsidie is dan een voor de hand liggende bezuinigingsoptie.

Dat je daarmee de bodem onder het culturele leven van onze gemeente wegslaat, is voor GroenLinks echter een reëel gevaar. Ook de bibliotheken kampen met teruglopende inkomsten en moeten zich op hun rol en verschijningsvorm opnieuw beraden. Dat vraagt om creativiteit en die is er in deze sector gelukkig voldoende. Nieuwe ideeën moeten de ruimte kunnen krijgen, maar GroenLinks wil er voor waken dat we daarin het evenwicht bewaren, omdat vernieuwen uit financiële nood geen doel op zich moet worden.

4. DE GROENLINKS-VISIE

In hoofdstuk 2 werd al geschetst waarom kunst en cultuur voor GroenLinks van belang zijn. Kwaliteit, toegankelijkheid en educatie staan voor ons voorop. Op plaatsen waar de kunsten bloeien, willen mensen graag wonen en werken. Het is goed voor het vestigingsklimaat in onze gemeente.

GroenLinks wil investeren in kunst en cultuur. Dat hoeft niet altijd met geld of subsidie te zijn. Maar we willen dat de gemeente de culturele sector in de breedste zin van het woord de ruimte geeft om eigen initiatief te ontplooiën. Maar we vinden ook dat het verlenen van kunstsubsidies niet moet afhangen van de economische waarde, maar recht moet doen aan de intrinsieke waarde van kunst. Daarnaast willen we kunst voor iedereen toegankelijk houden.

In tijden waarin kunst en cultuur onder druk staan, willen we onze kunst en cultuur 'crisisproof' maken. Daarvoor is het van belang dat de gemeente de scherpste randjes van het rijksbeleid vijlt en instellingen zoals de Meerpaal helpt de ergste klappen op te vangen. Tegelijkertijd moet de gemeente investeren in het vergroten van het publieksbereik en het publiek van de toekomst.

Daarom dient volgens GroenLinks het cultuurbeleid gebaseerd te zijn op kwaliteit en niet op kwantiteit.

Het is een misverstand dat kwalitatief hoogwaardige kunst moeilijk of ontoegankelijk zou zijn. Het is juist die misvatting die voor een groot publiek drempels opwerpt om eens een museum of een schouwburg binnen te stappen. Al eerder kwam in dit verband de doorlopende culturele leerlijn ter sprake. Hoe meer je met kunst in aanraking komt, hoe makkelijker het wordt om ervan te genieten. De gemeente kan op verschillende manieren investeren in een groter publiek voor het rijke aanbod dat we nu al kennen.

Niet iedereen heeft geld om van het Drontense culturele aanbod gebruik te maken of is van huis uit niet gewend om dat te doen. Niet elk kind krijgt daarom kunst en cultuur in zijn opvoeding mee. De gemeente zou zich kunnen inspannen om muziek- en toneelles, maar ook jeugdvoorstellingen voor elk kind (financieel) toegankelijk te maken. GroenLinks wil dat (de nog te introduceren) 'Dronterpas' daarbij als middel wordt ingezet voor alle inwoners om het aanbod toegankelijk te maken en te houden. Een procentuele korting geven op bijvoorbeeld de toegangsprijs van het Mechanisch Erfgoed Centrum of het lesgeld voor tekenles is dan niet afdoende. Onder het huidige Toegankelijkheidsfonds wordt het volledige uitgegeven bedrag vergoed. GroenLinks wil dat dit ook na het invoeren van de Dronterpas zo blijft.

Ook door te investeren in structurele kunst- en cultuureducatie kan zowel de kwaliteit van de educatie, als de interesse in het culturele aanbod worden vergroot. Kinderen moeten daarom via school naar het museum of naar het theater kunnen.

Steviger inzetten op structurele kunst- en cultuureducatie dient ook nog een ander doel: uit onderzoek blijkt dat actief aan kunst doen goed is voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Door te investeren in educatie investeer je dus niet alleen in publiek voor de toekomst, maar ook in slimmere kinderen.

Daarom is niet alleen passief kunstonderwijs belangrijk. Het is net zo belangrijk om zelf actief aan kunst te kunnen doen. En wat is dan leuker om je voorstelling of je concert te laten zien in de dorpshuizen of op het Meerpaalpodium?

5. AANBEVELINGEN

A. KIES NADRUKKELIJK VOOR KWALITEIT

De gemeente zou van kwaliteit haar speerpunt moeten maken in het cultuurbeleid en vanuit daar haar beleid moeten vormgeven. Voor een visie kiezen betekent ook: beleid voeren in samenhang. Elke vier jaar moet er een stevige Cultuurnota komen, waarin nadrukkelijk een visie wordt verwoord en daarmee samenhangend beleid wordt voorgesteld. Ook kunnen college en raad sturend optreden in de kaders die er voor subsidieaanvragers en instellingen moeten gelden.

B. VERANDER HET SUBSIDIESYSTEEM

Als je kiest voor kwaliteit, moet ook het financieringssysteem anders. GroenLinks pleit voor financiering waarbij toetsing op kwaliteit, toegankelijkheid en samenwerking tussen instellingen voorop staan. Omdat de gemeente de expertise niet heeft om daarop te toetsen pleit GroenLinks voor een kunstcommissie met experts van buiten de gemeente.

C. INVESTEER IN TALENT

Er moet in het nieuwe stelsel meer ruimte zijn voor jong talent. Dat kan door ze een beetje financiële ruimte te geven door (bijvoorbeeld in de Meerpaal) repetitieruimtes en ateliers te faciliteren. In de Meerpaal moet talent makkelijker gebruik van dergelijke ruimten kunnen maken, bijvoorbeeld in de vorm van betaalbare zaalhuur of advies over bijvoorbeeld marketing en publiciteit. Daarover zouden we afspraken kunnen maken in de uitvoeringsovereenkomst met de Meerpaal.

D. INVESTEER IN DE DOORGAANDE CULTURELE LEERLIJN

Investeer in amateurkunst, in kunst- en cultuureducatie en behoud initiatieven als De Meerpaal Kunstwerkplaats. Maar houd ook de toegang tot de podia en cultuureducatie betaalbaar door de Meerpaal te beschermen tegen onzekerheid over de financiële toekomst, waardoor ze de toegangsprijzen en cursusgelden niet hoeven te verhogen.

E. INTRODUCEER EEN DRONTERPAS VOOR ALLE INWONERS

GroenLinks pleitte er al eerder voor om de Dronterpas voor alle inwoners in te voeren. Iedere inwoner zou de pas moeten kunnen kopen en daarmee korting krijgen op het Theater of CKV-cursussen. Maar wellicht ook op restaurants, bioscopen en winkels. Voor minima wordt de pas, zoals bedoeld in het armoedebeleid, gratis en worden cursusgeld en/of toegangsbewijzen volledig vergoed, tot aan het maximum toegekende bedrag per persoon per jaar. Dit geheel in lijn met het bestaande Toegankelijkheidsfonds.

F. ONDERZOEK DE OPRICHTING VAN EEN MUSEUM

De Swifterbant-cultuur is uniek voor Noordwest-Europa en de archeologische waarde van de Dronterbodem, vooral bij Swifterbant, zijn erg bijzonder hoog. Dat wij leven op een zeebodem die eeuwen eerder al eens werd bewoond, zou een museum waard moeten zijn. De gemeente zou in samenwerking met het Nieuwland Erfgoedcentrum en de provincie de haalbaarheid van een museum voor de Swifterbantcultuur moeten onderzoeken.

E. BEIAARD

Op het gemeentehuis bevindt zich een beiaard van 27 klokken. Dit bespeelbare carillon draait in hoofdzaak ieder uur op gezette tijden haar voorgeprogrammeerde deuntjes af en wordt slechts enkele malen per jaar bespeeld door de dorpsbeiaardier van onze gemeente.

In Amersfoort bevindt zich de toonaangevende Nederlandse Beiaardschool waarvan de studenten over de hele wereld actief zijn. Zoals dat nu eenmaal gaat met het leren bespelen van een instrument, moet daarvoor veel geoefend worden. De gemeente zou haar beiaard ter beschikking kunnen stellen voor studenten om te oefenen. Bijvoorbeeld op de woensdagmorgen zodat de markt daarmee wordt opgevrolijkt en de typisch bij 'de Nederlanden' horende cultuur van het klokkenspel ook in onze jonge polder verder voet aan de grond krijgt.